सर्वतंत्रसाधारणानहिंसाप्रधानान्मोक्षधर्मान्श्रुत्वाराज्ञांतदनुष्ठानंदुःशकमितिमन्वानःपृच्छति कथमिति ॥ १ ॥ सर्वस्यासारतांभावयन्नेवसंगपाशाद्विमुच्यतइतिवक्तुमाख्यायिकामुखेनाह अत्रेति ॥ २ ॥ ॥ ३ ॥ संपदंउपदेशयोग्यताश्रियं ॥ ४ ॥ ५ ॥ सक्तेति सक्ताविषयनिमग्नासाचासौबुद्धिश्च अशांतश्चासौआत्माच तृष्णाकुलंमनः तत्द्वयंचिकित्सितुमशक्यं नसशक्यश्चिकित्सितुमितिपाठांतरेस्पष्टोर्थः सितोबद्धः ॥ ६ ॥ सकर्णकेनशिरसेत्येताभ्यांपदाभ्यांसावधानेनजीवतेत्यर्थोलक्ष्यते ॥ ७ ॥ निवेश्यदारैःसंयोज्य ॥ ८ ॥ परार्थंअंतिमंपुरुषार्थंमोक्षं प्रजहित्यज ॥ ९ ॥ १० ॥ कृतकौतूहलःछिन्नौ

युधिष्ठिरउवाच कथंनुयुक्तःपृथिवींचरेदस्मद्विधोनृपः॥ नित्यंकैश्चगुणैर्युक्तःसंगपाशाद्विमुच्यते ॥ १ ॥ भीष्मउवाच अत्रतेवर्तयिष्येहमितिहासंपुरातनं॥ अरिष्टनेमिनाप्रोक्तंसगरायानुपृच्छते॥२॥ सगरउवाच किंश्रेयःपरमंब्रह्मन्कृत्वेहसुखमश्नुते॥ कथंनशोचेन्नक्षुभ्येदेतदिच्छामिवेदितुं ॥३॥ भीष्मउवाच एवमुक्तस्तदातार्क्ष्यःसर्वशास्त्रविदांवरः॥ विबुध्यसंपदंचाग्र्यांसद्वाक्यमिदमब्रवीत् ॥४॥ सुखंमोक्षसुखंलोकेनचमूढोवगच्छति॥ प्रसक्तःपुत्रपशुधनधान्यसमाकुलः॥५॥ सक्तबुद्धिरशांतात्मानशक्यंतच्चिकित्सितुं॥ स्नेहपाशसितोमूढोनसमोक्षायकल्पते॥६॥ स्नेहजानिहतेपाशान्वक्ष्यामिशृणुतान्मम॥ सकर्णकेनशिरसाशक्याःश्रोतुंविजानता॥ ७॥ संभाव्यपुत्रान्कालेनयौवनस्थान्निवेश्यच॥ समर्थान्जीवनेज्ञात्वामुक्तश्चरयथासुखं ॥ ८ ॥ भार्यांपुत्रवतींवृद्धांलालितांपुत्रवत्सलां॥ ज्ञात्वाप्रजहिकालेनपरार्थमनुदृश्यच ॥ ९ ॥ सापत्योनिरपत्योवामुक्तश्चरयथासुखं॥ इंद्रियैरिंद्रियार्थांस्त्वमनुभूययथाविधि॥ १० ॥ कृतकौतूहलस्तेषुमुक्तश्चरयथासुखं॥ उपपत्त्योपलब्धेषुलोकेषुचसमोभव॥ ११ ॥ एषतावत्समासेनतवसंकीर्तितोमया ॥ मोक्षार्थोविस्तरेणाथभूयोवक्ष्यामितच्छृणु॥ १२ ॥ मुक्तावीतभयालोकेचरंतिसुखिनोनराः॥ सक्तभावाविनश्यंतिनरास्तत्रनसंशयः॥ १३ ॥ आहारसंचयाश्चैवतथाकीटपिपीलिकाः॥ असक्ताःसुखिनोलोकेसक्ताश्चैवविनाशिनः॥ १४ ॥ स्वजनेनचतेचिंताकर्तव्यामोक्षबुद्धिना॥ इमेमयाविनाभूताभविष्यंतिकथंत्विति॥ १५ ॥ स्वयमुत्पद्यतेजंतुःस्वयमेवविवर्धते॥ सुखदुःखेतथामृत्युंस्वयमेवाधिगच्छति ॥ १६ ॥

त्सुक्यः कहिंसायांभ्वादिस्तस्यनिष्ठायांकृतमितिरूपं उपपत्त्यायदृच्छयाउपलब्धेषुलोकेषुविषयेषुसमोरागद्वेषहीनः ॥ ११ ॥ एषभोगपूर्वकस्त्यागः मोक्षार्थोमोक्षप्रयोजनः ॥ १२ ॥ मुक्ताश्छिन्नस्नेहपाशाः सक्तभावाःविषयासक्तचित्ताः ॥ १३ ॥ उक्तेर्थेदृष्टांतमाह आहारेति आहारंसंचिन्वंतिसंगृह्णंतितादृशाःकीटादयोनश्यंति नत्वसंग्रहिणइत्यर्थः ॥ १४ ॥ ननु वृद्धौचमातापितरौसाध्वीभार्यासुतःशिशुः अप्यकार्यशतंकृत्वाभर्तव्यामनुरब्रवीदितिस्मृतेः संग्रहंविनाकथंमात्रादिजीवनंस्यादित्याशंक्याह स्वजनेइतित्रिभिः यथाउत्पत्त्यादिकंतत्तत्कर्माधीनमेवंभोजनादिकमपीतिमात्रादिविषयेचिंताकार्येत्यर्थः ॥ १५ ॥ १६ ॥

Digitized by Google